

земель (коефіцієнта технічної оснащеності сільськогосподарського виробництва, коефіцієнта внесення органічних і мінеральних добрив, коефіцієнта забезпеченості зрошувальною водою).

З практичного боку, вирішення питання ефективного використання Інгuleцького масиву повинно йти двома напрямками: здійснення комплексної системи організаційно-економічних заходів за участю державних органів і раціональна та екологічно доцільна експлуатація цього ресурсу водокористувачами. Перспективними у цьому напрямку є визначення найбільш прийнятної форми організації (асоціації, кооперативи тощо) внутрішньогосподарського водокористування.

ЛІТЕРАТУРА

1. Морозов В.В., Грановська Л.Г. Еколого-меліоративні умови природокористування раціонального на зрошуваних агроландшафтах України: навчальний посібник. – К. – Херсон: Айлант, 2003. – 308с.

2. Благодатный В.И., Ковальчук П.И. Ресурсосберегающая организация орошаемого земледелия. // – К.: Урожай, 1991.- 80с.

3. Зуик Д.Т. О применении подвижного орошения в степных и лесостепных районах СССР//Гидротехника и мелиорация. – 1951. – № 8. – с. 6-22.

4. Лымарь А.О. Экологические основы систем орошаемого земледелия// – К.: Аграрна наука, 1997. - 398с.

УДК 631.158:658

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА З ВИКОРИСТАННЯМ ПЕОМ

***Т.І.Ткаліч**, кандидат економічних наук*

*Миколаївська філія Київського національного університету
культури і мистецтв*

***О.С.Біліченко**, асистент*

Миколаївський державний аграрний університет

В умовах ринкової економіки успішне ведення виробничої й комерційної діяльності неможливе без належно організованого бухгалтерського обліку, що сьогодні не задовольняє повністю потреби

господарювання. Нагальним стало питання перегляду існуючої системи бухгалтерського обліку і визначення її місця та значення в системі управління. Німецький вчений-економіст, професор І.Ф.Шерр наприкінці ХІХ ст. писав, що “Бухгалтерський облік — непогрішний суддя минулого, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього кожного підприємства” [1].

Для подолання недоліків у сучасному стані зерновиробництва, необхідно гарантувати щорічний валовий збір не менш як 40 — 45 млн. тонн [2]. Тому вважаємо, що питання обліку процесу виробництва зерна в ринкових умовах є нагальною проблемою сучасності.

Досягти високої ефективності виробництва в рослинництві можна за умови, що облік забезпечуватиме точне і своєчасне відображення витрат по кожному об'єкту. Незважаючи на наявність нормативних документів, у науковій літературі ведеться дискусія щодо вибору системи обліку витрат.

Кандидати економічних наук Чухліб А.П. та Ковбушнін В.Г. висловлюють думку, що законодавчо повинні регламентуватися лише порядок визначення собівартості та її калькуляція, а номенклатура статей витрат, організація виробничого обліку повинна визначатися самим підприємством [5].

Хомин П.Я. і Журавель Г.Д. зазначають, що типове положення №452 не повною мірою дає можливість здійснити належне облікове забезпечення звітності про витрати виробництва. За думкою авторів, наведені вказівки щодо обліку і розподілу витрат виробництва при визначенні собівартості продукції є загальними і це ускладнює їх застосування у практичній діяльності [4].

Інформатизація сільського господарства — одна з необхідних умов ефективної реалізації аграрної реформи в Україні. В умовах ринкової економіки товаровиробникам необхідна оперативна інформація про попит та пропозицію внутрішнього і світового ринку, про передові досягнення сільськогосподарської науки і т.п. Це можливо забезпечити тільки при впровадженні нових інформаційних технологій на базі автоматизованих робочих місць; глобальних і локальних обчислювальних мереж.

Для вирішення даної проблеми розроблено концепцію інформатизації сільського господарства України [3]. Концепція спрямована на забезпечення ефективного функціонування аграрного сектору економіки на основі створення системи збору, передачі, нагромадження й обробки інформації на всіх рівнях. З метою одержання інформації, необхідної для керування виробничою і господарською діяльністю, підприємство створює бухгалтерську інформаційну систему (БІС). Вона розглядається як істотний інструмент керування роботою підприємства в ринкових умовах.

Це зумовило вибір теми дослідження. Теоретичною і методологічною основою дослідження є праці економістів, науковців-аналітиків з питань обліку виробництва та аналізу економічної ефективності зернового комплексу.

Основною метою дослідження є оцінка стану обліку виробництва зерна і на цій підставі обґрунтування шляхів підвищення економічної ефективності та вдосконалення обліку його виробництва.

У роботі поставлено і вирішено наступні завдання: розглянуто стан обліку виробництва зерна та розроблено пропозиції щодо його вдосконалення.

Предметом дослідження є питання обліку процесу виробництва зерна в ринкових умовах.

Об'єктом дослідження є навчальне-дослідне господарство Миколаївського державного аграрного університету “Сонячне” Миколаївського району Миколаївської області.

Комп'ютеризація обліку покликана підвищити роль бухгалтерського обліку як функції управління, тому, що обчислювальна техніка з допоміжного засобу перетворюється на визначний фактор організації обліку, змінюючи не тільки його форму, але й технологію. При комплексній комп'ютеризації обліку та управління відмінності між фінансовим, управлінським, податковим обліком, або між оперативним та бухгалтерським, полягають в різних процедурах обробки інформації, що знаходиться в інформаційній базі даних підприємства. Фактично, єдина система економічної інформації надає дані для обліку, поточного управління, аналізу і аудиту. Огляд наявних на українському ринку комп'ютерних програм свідчить, що в практичній обліковій роботі підприємства використовую-

ють програми, які хоча й відрізняються виконанням, способами настройки, інтерфейсом, але побудовані за однією моделлю, її суть — уніфікація даних на їх подання в системі подвійного запису, ускладнення і доповнення спеціальними функціями, які необхідні для відображення специфіки операцій з різних ділянок обліку. Однак, в окремих програмних продуктах обробка та накопичення первинної інформації спочатку здійснюються шляхом простої реєстрації, а потім виконується формування бухгалтерських проводок, що є недоцільним, оскільки подвійний запис — уніфікований механізм, за допомогою якого можна адекватно відображати факти господарського життя підприємства.

Можливість здійснення широкого розподілу праці забезпечується тим, що сучасні програмно-апаратні комп'ютерні системи, як правило, побудовані на принципах розподіленої обробки даних. Завдяки програмно-реалізованому механізму, що дозволяє працювати з однією базою даних одночасно різним користувачам, з'явилась можливість одночасно працювати з обліковим регістром не одному, а декільком бухгалтерам.

Застосування комп'ютерів дозволяє вирішити проблему аналітичного обліку. Якщо при застосуванні паперових форм обліку збільшення рівнів деталізації аналітичного обліку та переліку об'єктів аналітики вимагає збільшення кількості облікових працівників, то при застосуванні комп'ютерної техніки можна ефективно вести аналітичний облік з будь-яким рівнем деталізації та широкою номенклатурою аналітичних об'єктів. Реєстрація операцій в хронологічному і систематичному порядку в розрізі синтетичних та аналітичних рахунків, яка раніше здійснювалася окремо, поєднується в одному робочому процесі. При цьому контроль за тотожністю даних аналітичного і синтетичного обліку забезпечується автоматично. При паперових формах обліку операції накопичення даних в облікових регістрах, обчислення підсумків та перенесення даних між обліковими регістрами потребують великих затрат живої праці та завжди пов'язані з помилками. При застосуванні комп'ютерів ці операції виконуються без участі людини. Таким чином, за умови, що при застосуванні комп'ютерів не копіюється жодна з паперових форм, а ведеться єдиний хронологічний регістр-журнал операцій, забезпечу-

ється технічний ажур, а при належній організації первинного документування та документообігу — господарський.

В умовах комп'ютеризації зміст поняття “регістр бухгалтерського обліку” змінюється, якщо при безкомп'ютерних способах обробки облікових даних під регістром бухгалтерського обліку розуміють засіб, призначений для фіксації, накопичення, систематизації, узагальнення і відображення облікової інформації, то в умовах комп'ютерного бухгалтерського обліку стадія відображення облікової інформації, тобто надання систематизованих облікових даних в зручному для користувача вигляді, як правило, є самостійним процесом, що не пов'язаний зі стадіями накопичення, узагальнення і систематизації. Накопичення, систематизація та узагальнення облікової інформації при застосуванні комп'ютерів здійснюються в автоматичному режимі. Первинна облікова інформація накопичується в базі даних комп'ютерної системи, а узагальнюється та систематизується на рахунках, що представлені окремими комірками пам'яті комп'ютера та є ідеальними, з точки зору теорії бухгалтерського обліку, носіями ознак її групування.

Таким чином, технологічний процес комп'ютерного обліку визначається загальними принципами програмування, і елементи форми знаходять своє конкретне втілення в програмах для комп'ютеризації облікових робіт.

Практичні аспекти вищезазначених проблем було розглянуто на підставі організації бухгалтерського обліку навчально-дослідного господарства Миколаївського державного аграрного університету “Сонячне” Миколаївського району Миколаївської області. В ДНДГ “Сонячне” — таблично-автоматизована форма обліку. Ця форма дозволяє спростити час обробки інформації, підвищити її достовірність. При широкому використанні різних видів обчислювальної техніки на всіх стадіях облікових процесів з'являється реальна можливість відмови від первинних документів у вигляді паперових носіїв. Не зважаючи уваги на те, що задачі обліку в даному господарстві вирішуються за допомогою ПЕОМ, продуктивність праці облікових працівників та працівників апарату управління все ще залишається низькою.

Узагальнюючим критерієм економічної ефективності є мінімум витрат живої та уречевленої праці, що залежить від ряду факторів, серед яких важливе значення мають наступні: вибір технологічної схеми використання обчислювальної техніки; вибір форм і методів зв'язку; забезпечення господарств кваліфікованими спеціалістами, а також технічними засобами збору, реєстрації, передачі, зберігання, розмноження і обробки інформації. Прямий економічний ефект найчастіше пов'язаний з економією матеріально-трудових ресурсів і грошових засобів, скороченням чисельності управлінського апарату, фонду заробітної плати, витрат основних і допоміжних матеріалів, впровадження механізації і автоматизації конкретних видів планово-облікових і інших обчислювальних робіт. Так, в ДНДГ "Сонячне" впровадження обчислювальної техніки дозволить визволити 4 з 8 працівників економічного відділу, що дало б економію фонду заробітної плати: **60 грн. x 4 чол. x 12 міс. = 2880 грн.**

Ефективність фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських підприємств значною мірою залежить від окремих управлінських рішень, тому бухгалтерський облік, як основа інформаційного забезпечення управлінської діяльності, потребує значних змін та вдосконалення. Важливою умовою цього є чітка організація первинного обліку зерна на всіх стадіях його проходження. В господарстві, що досліджувалося, необхідно покращити програмно-технічний комплекс для автоматизації бухгалтерського обліку. Для більш зручного ведення бухгалтерського обліку можна запропонувати нині функціонуючі програмно-технічні комплекси (див.таб.).

Впровадження обчислювальної техніки передбачає зростання апарату працівників планово-економічного відділу за рахунок інженерів, програмістів та інших спеціалістів з обслуговування і експлуатації машин. Однак при цьому підвищується в господарстві якість управління, тобто обліку, планування, аналізу, що приведе до раціонального використання виробничих ресурсів, а відповідно — до економії матеріальних і трудових витрат, зниження собівартості робіт, підвищення культури і продуктивності праці, збільшення випуску продукції.

Склад пропонованого програмно-технічного комплексу для автоматизації бухгалтерського обліку навчально-дослідного господарства Миколаївського державного аграрного університету "Сонячне" Миколаївського району

Засоби	Кількість, шт.	Вартість, у.о.
Сервер P4-2,8 ГГц / 512 Mb /HDD-120 Gb / CDRW/15"-монитор/ NET	1	800
Робоча станція Celeron-2000/ 256 Mb/ 40 Gb/ CDROM/ NET	3	400
НУВ-8 port 10/ 100 Mb	1	50
Ксерокс А 4 Canon	1	300
Принтер лазерний Samsung ML-1210	2	180
Блок безперебійного живлення	4	70
Модем 56К	1	70
1С:Підприємство КОМПЛЕКСНИЙ ОБЛІК7.7 для України для SQL	1	2850
Windows XP (Serwer 2000 serwer)	1	50
ПРОЛИНГ- система українського перекладу та перевірки орфографії "Плай+Рута 5.0"	1	150
Процедура імпорту виписок з системи "Клієнт-Банк" в "1С:Підприємство 7х"	1	50
Арт: Сільське господарство для 1С:Бухгалтерія 7.7" (рослинництво + тваринництво + заробітна плата)	1	200

Фінансові результати господарства залежать від впливу як зовнішніх, так і внутрішніх факторів. До зовнішніх належать: рівень інфляції, економічні, екологічні та інші фактори, які не залежать від діяльності самого господарства. До внутрішніх належать — рівень собівартості, якість продукції та інші. Поряд з “традиційними” факторами, які впливають на фінансові результати, в ринкових умовах виникли та діють нові, а саме: якість реклами та інші фактори, які в сукупності називають маркетингом. У господарстві вирішенням цих питань займається головний економіст, планується ввести окрему посаду маркетолога. Для більш зручної та ефективної роботи науково-дослідного господарства Миколаївського державного аграрного університету “Сонячне” Миколаївського району необхідно використовувати банківські технології і застосовувати глобальну комп’ютерну мережу Internet.

Проведені дослідження дозволяють зробити наступні висновки:

1. Ефективне функціонування ДНДГ "Сонячне" і його внутрішньогосподарських підрозділів значною мірою залежить від інформаційного забезпечення, ефективність якого визначається станом бухгалтерського обліку.
2. Доцільно введення до складу облікових реєстрів відомості обліку виконання договірних зобов'язань. Така відомість дозволить оперативно контролювати хід виконання договірних зобов'язань перед своїми контрагентами, знизити позавиробничі витрати (штрафи, пені та ін.), а в результаті підняти престиж господарства і покращити фінансові результати його діяльності.
3. Одна з основних причин повільного впровадження ПЕОМ полягає в тому, що відсутній новий підхід до бухгалтерського обліку. Така форма обробки бухгалтерської інформації виявилася новою і незвичною для керівника господарства при прийнятті управлінських рішень. Не зважаючи на те, що задачі обліку вирішуються за допомогою ПЕОМ, продуктивність праці робітників апарату управління все ще залишається низькою. Більший ефект від застосування ПЕОМ можна досягти шляхом удосконалення методології і організації самого процесу обліку, а також за рахунок більш повного задоволення потреб управління в необхідній інформації. Для запровадження ПЕОМ в господарстві слід:
  - по-перше, зменшити витрати на тваринництво або взагалі скоротити його виробництво, як збиткове;
  - по-друге, підвищити врожайність зернових культур шляхом впровадження нових перспективних сортів;
  - по-третє, дотримуватися агротехнічних вимог при вирощуванні зернових культур.

Зміцнення матеріально-технічної бази (створення комплексу машин, поліпшення насінництва, забезпечення достатньою кількістю добрив, засобами захисту рослин) надасть змогу впровадити електронно-обчислювальну техніку в бухгалтерію господарства, що забезпечить збільшення виробництва при зниженні сукупних витрат.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аграрний тиждень: центр і регіони. – 3 випуск, 17-23 січня 2000 р., п. 2.2., с. 1
2. Гирасименко О.Г. Реформа системи банкрутства в Україні. – К., 2000.
3. Ковальчук Т.М. Оперативний аналіз витрат в рослинництві // Економіка АПК.-1997. -№2.- С. 131.
4. Ситник В.П. Економічні проблеми виробництва зерна в Україні // Економіка АПК.-1996.-№5.-С.3-10.
5. Слюсарчук А.М. Облік витрат на виробництво: історія і перспективи // Світ бухгалтерського обліку. - 1997. -№2. – С. 135.

УДК 631.152:338.436

РОЗВИТОК МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ – ОДИН З ГОЛОВНИХ ФАКТОРІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ В ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВАХ

Ю.Ю.Таранова, аспірант

Миколаївський державний аграрний університет

Сенс сучасної аграрної реформи зводиться до встановлення і забезпечення ефективного господарювання на землі. Наділивши селян землею, держава повинна була водночас забезпечити їх засобами обробітку земельних угідь. Незадовільний стан матеріально-технічної бази як сільського господарства взагалі, так і фермерських господарств окремо, — найбільочіша проблема нашої країни.

Дослідженням питань стану матеріально-технічного забезпечення та перспектив його покращення займалися такі видатні вчені-аграрії як І.І.Іванішин, І.І.Лукінов, Д.І.Мельник та інші. Разом з тим значних зрушень у вирішенні зазначених питань не відбулося. Дана стаття присвячена доведенню аксіоми: розвиток матеріально-технічної бази — це передумова підвищення ефективності господарювання підприємств. Адже, невирішеність проблеми організації матеріально-технічної бази на рівні підприємства, помножуючись та обростаючи проблемами загальнонаціональної економіки, є джерелом великих сільськогосподарських втрат.